

SADRŽAJ

Predgovor.....	3
----------------	---

DIO PRVI

O UGOVORIMA GRAĐANSKOG PRAVA, NJIHOVOM

RAZGRANIČENJU OD UGOVORA U PRIVREDI I KLASIFIKACIJI..... 43

Uvod.....	45
-----------	----

Glava I.

UGOVORI GRAĐANSKOG PRAVA, UGOVORI U PRIVREDI

I UGOVORI O PROMETU ROBE I USLUGA..... 47

Odjeljak 1. Kratak osvrt na teorijska shvatanja i uporednopravna rješenja u pogledu regulisanja obligacionih ugovora	49
I. Teorija jedinstva ili monistička teorija	50
II. Teorija dvojtva (odvojenosti) ili dualistička teorija.....	51
Odjeljak 2. Ugovori građanskog prava	53
I. Pojam.....	53
II. Subjektivna i objektivna komponentna pojma ugovora građanskog prava	53
1. Subjektivna komponenta	53
2. Objektivna komponenta.....	54
3. Neka značajnija obilježja ugovora građanskog prava.....	55
III. Forma ugovora građanskog prava.....	58
Odjeljak 3. Ugovori u privredi	60
I. Pojam i terminološka razmatranja	60
II. Kriterijumi za određivanje pojma ugovora u privredi	61
1. Subjektivni kriterijum.....	61
2. Objektivni kriterijum	66
3. Primjena odredaba ZOO o jedinstvenom regulisanju svih ugovornih odnosa i specifičnosti pravila za ugovore u privredi.....	68
3.1. Odredbe Zakona o obligacionim odnosima koje se primjenjuju samo na pravne odnose iz ugovora u privredi	69
3.2. Pitanja uređena u Zakonu o obligacionim odnosima koja su relevantna samo za privredne subjekte.....	72
3.3. Slučaj kada se jedna jedinstvena zakonska odredba koja važi za sve ugovorne odnose ne može na isti način primijeniti kada su u pitanju odnosi između privrednika i kada su u pitanju odnosi između neprivrednika.....	73
III. Forma ugovora u privredi	74
Odjeljak 4. Ugovor o prometu robe i usluga	75
I. Pojam ugovora o prometu robe i usluga	75

1. Pojam robe.....	75
2. Pojam usluga	76
3. Pojam prometa.....	76
II. Zastarjelost potraživanja iz ugovora o prometu robe i usluga	77
III. Razgraničenje pojmova „ugovor u privredi”, „ugovor o prometu robe i usluga”, „građanskopravni ugovor”	78
IV. Značaj razlikovanja ugovora građanskog prava i ugovora u privredi za ocjenu i razgraničenje stvarne nadležnosti građanskih i privrednih sudova, kao i za primjenu pravila o postupku koja su sadržana u važećim procesnim zakonima.	79

Glava II.

KLASIFIKACIJA UGOVORA GRAĐANSKOG PRAVA..... 83

Uvod	85
Odjeljak 1. Klasifikacija ugovora građanskog prava prema značaju i učestalosti u pravnom prometu.....	86
I. Imenovani ugovori	86
II. Neimenovani ugovori.....	87
1. Pojam.....	87
2. Porijeklo	88
3. Dioba neimenovanih ugovora.....	89
Odjeljak 2. Klasifikacija ugovora građanskog prava prema konačnom dejstvu koji ugovor ima na prava i obaveze ugovarača	91
I. Ugovori kojima se prenosi pravo svojine ili neko drugo pravo	91
II. Ugovori kojima se prenosi državina i korišćenje (upotreba) stvari.....	92
III. Ugovori o uslugama.....	92
IV. Ugovori kojima se prekida spor ili neizvjesnost o nekom pravnom odnosu, a potraživanja ugovarača čine nespornim i ugovori kojima se priznaje dug	93
1. Nagodba ili ugovor o poravnanju (transactio, pactum conventium)	93
2. Ugovor o priznanju duga	94
V. Ugovori o osnivanju zajednica rada i sredstava u cilju sticanja i raspodjele dobiti i ugovori o ulaganju sredstava u zajednice rizika radi imovinskog ili ličnog osiuranja.....	94
1. Ugovor o ortakluku (societas)	95
2. Ugovor o osiguranju	95
VI. Ugovori na sreću ili odvažni ugovori	95
1. Ugovor o igri	95
2. Ugovor o opkladi.....	96
3. Ugovor o prodaji (kupovini) i prodaji stvari kojima se kupac nada (emptio rei sperata)	96
4. Ugovor o kupovi nade (emptio spei)	96
5. Ugovor o prodaji naslijeđa bez popisa i procjene.....	96
VII. Mješoviti ugovori	96
1. Kombinovano mješoviti ugovori	97
2. Dvostrano tipični mješoviti ugovori	97

3. Integrisani mješoviti ugovori.....	97
VIII. Mješoviti ugovori i dejstvo sadržajnih elemenata ugovora od kojih se isti sastoje	98
1. Teorija apsorpcije	98
2. Teorija kombinacije.....	99
3. Teorija kreacije.....	99
4. Teorija kauze.....	99
5. Teorija analogije.....	100
6. Shvatanje prof. Borislava Blagojevića.....	100
7. Shvatanje Komisije za izradu Prednacrtu Građanskog zakonika Srbije.....	101

DIO DRUGI

UGOVORI KOJIMA SE PRENOSI PRAVO SVOJINE ILI

NEKO DRUGO PRAVO..... 103

Glava I.

UGOVOR O PRODAJI..... 105

Odjeljak 1. O značaju, nazivima i pojmu ugovora o prodaji u pravnoj nauci i legislativi	107
Odsjek 1. Značaj, naziv i jedinstvenost pravnog posla kupoprodaje ...	107
I. Značaj.....	107
II. Naziv.....	107
III. Ugovor o prodaji je jedinstven pravni posao	108
Odsjek 2. Pojam ugovora o prodaji.....	109
I. Pojam ugovora o prodaji u pravnoj nauci.....	109
II. Pojam ugovora o prodaji u legislativi	110
III. Pojam ugovora o prodaji u svjetlu različitih teorijskih i legislativnih rješenja o njegovom dejstvu	112
1. Pojam ugovora o prodaji i koncept o njegovom translativnom odnosno stvarnopravnom dejstvu.....	112
2. Pojam ugovora o prodaji i koncept o njegovom obligacionom dejstvu	113
3. Pojam ugovora o prodaji u širem smislu	115
Odjeljak 2. Porijeklo i istorijski razvoj ugovora o prodaji	118
Odsjek 1. Period prvobitnih ljudskih zajednica i starog vijeka	118
I. Prvobitne ljudske zajednice – <i>trampa</i> kao preteča ugovora o prodaji	118
II. Ugovor o prodaji u starom vijeku	119
1. Ugovor o prodaji u pravu Vavilona	119
2. Ugovor o prodaji u atinskom pravu	120
3. Ugovor o prodaji u hebrejskom pravu	121
4. Ugovor o prodaji u rimskom pravu	122
4.1. Ugovor o prodaji u pretklasičnom rimskom pravu	122
4.2. Ugovor o prodaji u klasičnom rimskom pravu	128
4.2.1. Pojam	128
4.2.2. Osobine	128

4.2.3. Bitni elementi	130
4.2.4. Obaveze ugovornih strana	132
4.2.5. Modifikacije ugovora o prodaji	135
4.3. Ugovor o prodaji u postklasičnom rimskom pravu	136
Odsjek 2. Ugovor o prodaji u srednjem vijeku	137
Uvod	137
I. Ugovor o prodaji u Vizantijskom pravu	139
II. Ugovor o prodaji u šerijatskom pravu	140
III. Ugovor o prodaji u germanskim srednjevjekovnim pravima	140
IV. Ugovor o prodaji u Common Law sistemu	141
Odsjek 3. Ugovor o prodaji u obligacionom pravu XIX i XX vijeka i pravni režimi njegovog dejstva u pogledu prenošenja prava svojine na predmetu ugovora	142
Uvod	142
KONSENSUALISTIČKI SISTETMI	145
I. Translativnost ugovora o prodaji prema francuskom građanskom zakoniku	145
1. Odstupanja od translativnosti ugovora o prodaji	146
1.1. Razlozi objektivne prirode	147
2.1.1. Slučaj kada su predmet prodaje stvari koje su određene po rodu, a nisu prodate kao skupina (en bloc)	147
2.1.2. Slučaj kada su predmet prodaje buduće stvari	148
2.1.2.1. Ako je predmet prodaje prirodni proizvod kao buduća stvar	148
2.1.2.2. Ako je predmet prodaje proizvod koji će tek nastati ljudskim radom	149
1.2. Razlozi subjektivne prirode	150
2. Ostale značajnije osobine ugovora o prodaji po Code civil	151
3. Obaveze prodavca	151
4. Obaveze kupca	152
5. Vrste ugovora o kupoprodaji po Code civil	153
II. Translativnost ugovora o prodaji prema italijanskom građanskom zakoniku	154
III. Ugovor o prodaji u engleskom pravu	155
1. Pojam	155
2. Specifična, neodređena i naknadno određena dobra (stvari) kao predmet ugovora o prodaji po Zakonu o prodaji dobara (The Sales of Goods Act)	157
3. Vrijeme prelaska svojine sa prodavca na kupca prema The Sale of Goods Act	159
3.1. Specifična dobra i naknadno određena dobra	159
3.2. Neodređena dobra	160
IV. Ugovor o prodaji u američkom pravu	161
1. Pojam i porijeklo	161
2. Pojmovi kojima se po UCC označavaju „dobra” (roba)	162
2.1. Identifikovana dobra (Identified goods)	162
2.2. Postojeća dobra (Existing goods)	163
2.3. Buduća dobra (Future goods)	163

2.4. Zamjenljiva dobra (Fungibles goods).....	163
3. Pravila o trenutku prelaska svojine sa prodavca na kupca prema američkom Jednoobraznom trgovačkom zakonu (UCC).....	163
TRADICIONI SISTEMI	166
I. Ugovor o prodaji prema Opštem austrijskom građanskom zakoniku.....	166
1. Pojam.....	166
2. Osobine kupovne pogodbe	167
3. Bitni elementi (essentialia negotii)	168
3.1. Predmet kupovne pogodbe	168
3.2. Cijena	169
4. Obaveze prodavca	170
5. Odgovornost za pravne i fizičke nedostatke stvari.	171
6. Obaveze kupca.....	172
7. Rizik propasti (pogibelja) ili oštećenja (pogoršanja) stvari	172
8. Pobijanje kupovne pogodbe.....	172
9. Pojedine vrste kupovne pogodbe po ABGB	172
9.1. Prodaja priuzdržavanjem (pridržajem) stvar natrag kupiti (pactum de retroemendo) ili nazadkupnja	173
9.2. Kupovanje pod priuzdržkom stvar natrag prodati (pactum de retrovendendo) ili nazadprodaja	173
9.3. Prodaja s priuzdržanim pravom prekupa (ius protimiseos) ili kupoprodaja sa pravom preče kupovine.....	174
9.4. Kupovina na ogled ili kupovina na probu (pactum displicentiae; pactum degustationis, emptio ad gustum);.....	175
9.5. Prodaja pod uslovom boljeg kupca (in diem addictio)	176
9.6. Nalog prodaje (prodanji nalog, aestimatum, contractus aestimatorium).....	177
9.7. Posebno o kupovnoj pogodbi budućih stvari.....	178
II. Ugovor o prodaji prema Srpskom građanskom zakoniku	179
Opšte napomene	179
1. Pojam i naziv	179
2. Razgraničenje ugovora o prodaji i kupovini od nekih drugih građanskopravnih ugovora i instituta	180
2.1. Ugovor o prodaji i kupovini i ugovor o promjeni.....	181
2.2. Ugovor o prodaji i kupovini i ugovori o zakupu (najmu) stvari radi uživanja ili iskorištavanja i ugovori o naruču ili posluži	182
2.3. Ugovor o prodaji i kupovini i ugovori o najmu rada (ugovori o djelu i ugovori o radu)	182
2.4. Ugovor o prodaji i kupovini i ugovor o zajmu	183
2.5. Ugovor o prodaji i kupovini i datio in solutum	183
3. Pravni poslovi slični ugovoru o prodaji i kupovini.....	184
3.1. Obećanje prodaje.....	184
3.2. Ugovor o liferovanju	185
3.3. Obećanje kupovine	186
3.4. Javna prodaja.....	186

4. Sporedne klauzule koje utiču na dejstvo ugovora o prodaji i kupovini	186
5. Osobine ugovora o prodaji i kupovini	188
6. Bitni elementi	191
6.1. Predmet	191
6.2. Cijena	194
6.2.1. Cijena mora biti izražena u novcu	194
6.2.2. Cijena mora biti određena ili određiva	195
6.2.3. Cijena ne smije biti protivna zakonu	197
7. Prava i obaveze ugovornih strana	197
7.1. Obaveze prodavca	198
7.1.1. Obaveza predaje stvari	198
7.1.1.1. Dužnost čuvanja prodane stvari i stanje u kojem se ista ima predati	200
7.1.1.2. Vrijeme predaje	201
7.1.1.3. Mjesto predaje	201
7.1.1.4. Troškovi predaje	201
7.1.2. Obaveza garantovanja za pravna i materijalna stvojsva stvari	202
7.2. Obaveze kupca	202
7.2.1. Obaveza plaćanje cijene u novcu	202
7.2.2. Obaveza prijema predmeta ugovora o prodaji i kupovini	203
7.3. Prava prodavca	204
7.3.1. Pravo zadržavanja predmeta prodaje (ius retentionis)	204
7.3.2. Pravo raskida ugovora zbog neplaćanja cijene	204
7.3.3. Pravo raskida ugovora zbog nepreuzimanja predmeta prodaje	205
7.4. Prava kupca	206
8. Posebne vrste ugovora o prodaji i kupovini po SGZ	206
8.1. Ugovor o prodaji i kupovini na probu	206
8.1.1. Prodaja i kupovina stvari koje kušati valja ili kupovina radi probe (pactum degustationis, emptio ad gustum)	208
8.2. Ugovor o prodaji i kupovini stvari koje se mjere ili broje (emptio- venditio res que pondere numero mensurave constant)	209
8.3. Ugovor o prodaji i kupovini odsekom (đuture)	210
8.4. Prodaja pod uslovom boljeg kupca (in diem addictio)	210
8.5. Ugovor o prodaji i kupovini na poček	213
8.6. Prodaja i kupovina sa zadržavanjem prava otkupa	213
8.7. Prodaja i kupovina sa zadržavanjem prava povratne prodaje	216
8.8. Prodaja i kupovina sa pravom prvenstvene kupovine u korist prodavca (ius protimiseos)	217
8.9. Nalog za prodaju (prodajni nalog, aestimatum, contractus aestimatorium)	220

III. Ugovor o prodaji po Opštem imovinskom zakoniku za Knjaževinu Crnu Goru	222
Uvod	222
1. Pojam, osobine i bitni elementi ugovora	223
2. Obaveze prodavca	225
2.1. Čuvanje stvari	225
2.2. Predaja stvari	225
2.3. Rizik slučajne propasti stvari	226
2.4. Odgovornost za materijalne nedostatke	226
2.5. Odgovornost za pravne nedostatke („oduzam“ ili evikciju)	227
3. Obaveze kupca	228
3.1. Plaćanje cijene	228
3.2. Obaveza prijema kupljene stvari	229
3.3. Ostale obaveze kupca	229
4. Rizik slučajne propasti stvari	230
5. Vrste ugovora o kupovini po OIZ	230
5.1. Ugovor o kupovini na obid ili okušaj (kupovina na probu, pactum displicentiae; pactum degustationis)	231
5.2. Pogodba da će stvar biti prema ogledu ili mostri	231
5.3. Kupoprodaja pod uslovom boljeg kupca	232
5.4. Kupoprodaja sa pravom preče kupovine	232
IV. Ugovor o prodaji prema Švajcarskom zakoniku u obligacijama	233
Uvod	233
1. Pojam i osobine	234
2. Predmet ugovora o kupovini i prodaji	236
3. Obaveze prodavca	237
3.1. Obaveza predaje stvari i prenošenja svojine i odgovornost za štetu	237
3.2. Obaveza zaštite od evikcije	238
3.3. Odgovornost za fizičke nedostatke stvari	239
4. Obaveze kupca	240
4.1. Plaćanje cijene	240
4.2. Prijem kupljene stvari	240
5. Posebne vrste ugovora o kupovini prodaji prema ŠVZO	241
5.1. Kupovina i prodaja prema uzorku	241
5.2. Kupovina i prodaja na probu ili na osnovu pregleda	241
5.3. Prodaja na poček	242
5.3.1. Prodaja na otplatu	242
5.3.2. Pretplatna prodaja	242
5.4. Javna prodaja	243
V. Ugovor o prodaji prema Njemačkom građanskom zakoniku	244
1. O prenosu svojine na osnovu obligacionog i stvarnopravnog posla prodavca i kupca	244
2. Pojam i osobine ugovora o prodaji prema BGB	250
2.1. Obaveze prodavca	250
2.1.1. Obaveza predaje stvari	250
2.1.2. Odgovornost za pravne nedostatke	251
2.1.3. Odgovornost za materijalne nedostatke	251

3. Vrste ugovora o prodaji po BGB	251
3.1. Kupovina na probu (pactum displicentiae, pactum degustationis)	252
3.2. Prodaja sa zadržavanjem prava da se prodata stvar nazad otkupi (pactum de retrovendendo)	252
3.3. Prodaja sa pravom preče kupovine (pactum protimiseos, ius protimiseos).....	252
VI. Ugovor o prodaji prema holandskom građanskom zakoniku	253
Odjeljak 3. Ugovor o prodaji prema Zakonu o obligacionim odnosima ..	255
Odsjek 1. Pojam i razgraničenje ugovora o prodaji u odnosu na druge građanskopravne ugovore.....	255
I. Pojam.....	255
II. Način regulisanja ugovora o prodaji prema Zakonu o obligacionim odnosima i drugim relevantnim propisima	260
III. Mjerodavno pravo kod ugovornih odnosa	261
IV. Razgraničenje ugovora o prodaji u odnosu na druge građanskopravne ugovore	266
1. Ugovor o prodaji i ugovor o razmjeni	267
2. Ugovor o prodaji i ugovor o zajmu.....	268
3. Ugovor o prodaji i ugovor o poklonu	269
4. Ugovor o prodaji i ugovor o doživotnom izdržavanju.....	271
5. Ugovor o prodaji i ugovor o ustupanju i raspodjeli imovine za života	272
6. Ugovor o prodaji i ugovor o doživotnoj renti	272
7. Ugovor o prodaji i ugovor o zakupu.....	273
8. Ugovor o prodaji i ugovor o posluži.....	274
9. Ugovor o prodaji i ugovor o djelu	274
10. Ugovor o prodaji i ugovor o ostavi.....	275
Odsjek 2. Osobine ugovora o prodaji.....	275
I. Ugovor o prodaji je imenovan ugovor.....	275
II. Ugovor o prodaji je konsensualan ugovor.....	276
III. Ugovor o prodaji je neformalan ugovor.....	278
IV. Ugovor o prodaji je dvostrano obavezan ugovor.....	279
V. Uzajamnost ugovora o prodaji.....	280
VI. Oneroznost ugovora o prodaji	282
VII. Komutativnost ugovora o prodaji.....	283
VIII. Jednostavnost ugovora o prodaji.....	285
IX. Samostalnost ugovora o prodaji	286
X. Ugovor o prodaji sa sporazumno određenom sadržinom	286
XI. Kauzalnost ugovora o prodaji.....	286
XII. Predugovor o ugovoru o prodaji.....	287
Odsjek 3. Sastojci ugovora o prodaji	287
I. Bitni sastojci ugovora o prodaji.....	288
1. Stvar ili pravo kao bitan sastojak ugovora o prodaji.....	291
1.1. Buduće stvari kao predmet ugovora o prodaji	294
1.2. Tuđe stvari kao predmet ugovora o prodaji.....	298
2. Cijena kao bitan sastojak ugovora o prodaji.....	302

2.1. Cijena mora biti izražena u cjelini ili bar pretežno u novcu	302
2.2. Cijena mora biti određena ili određiva	303
2.3. Propisana cijena.....	307
2.4. Kad je ugovorena tekuća cijena.....	308
2.5. Kad je određivanje cijene ostavljeno jednom ugovaraču .	309
2.6. Cijena mora biti pravična	310
Odsjek 4. Obaveze prodavca.....	311
I. Obaveza predaje stvari	311
1. Načini predaje.....	315
2. Sadržina akta predaje stvari.....	315
3. Vrijeme predaje	319
4. Mjesto predaje stvari	321
5. Rizik slučajne propasti i oštećenja stvari.....	325
Uvodna razmatranja	325
5.1. Pojam rizika i značenje sintagme „rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari“	326
5.2. Trenutak prelaska rizika u pojedinim pravnim sistemima	327
5.2.1. Rimsko pravo	327
5.2.2. Švajcarsko i holandsko pravo.....	327
5.2.3. Francusko i anglosaksonsko pravo.....	327
5.2.4. Švedsko i američko trgovinsko pravo, njemačko, austrijsko, srpsko i crnogorsko pravo.....	328
5.2.5. Prelaz rizika prema ZOO.....	330
5.2.6. Troškovi predaje, troškovi odnošenja i ostali troškovi	332
5.2.7. Odlaganje predaje do isplate cijene.....	334
5.2.8. Odlaganje predaje u slučaju prevoza stvari	335
5.2.9. Sprečavanje izručenja otposlane stvari.....	336
II. Odgovornost za materijalne i pravne nedostatke ispunjenja	337
1. Pojam i opšta razmatranja o odgovornosti za nedostatke u ispunjenju teretnih ugovora.....	337
2. Istorijski razvoj odgovornosti za nedostatke u ispunjenju ugovora o prodaji	337
3. Pretpostavke i pravna priroda odgovornosti za nedostatke u ispunjenju ugovora o prodaji.....	338
[II - A] Odgovornost prodavca za pravne nedostatke	339
Opšta razmatranja	339
1. Istorijski i uporednopravni prikaz instituta odgovornosti prodavca za pravne nedostatke.....	344
2. Pojam evikcije	350
3. Evikcija kod ugovora o prodaji.....	351
3.1. Uznemiravanja kupca od strane trećih lica za koja prodavac ne odgovara i nema obavezu zaštite kupca	364
3.2. Uznemiravanja kupca od strane trećih lica za koja prodavac odgovara i ima obavezu zaštite kupca od evikcije	368
4. Pojedini slučajevi evikcije	369
5. Vrste evikcije.....	371

5.1. Potpuna evikcija	371
5.2. Djelimična evikcija.....	373
6. Uznemiravanje kupca od strane prodavca	375
7. Uslovi za nastanak odgovornosti za pravne nedostatke ispunjenja	376
7.1. Pravni negiranje (uznemiravanje) prava kupca	376
7.2. Pravni nedostatak mora da postoji u pravu prodavca	377
7.3. Savjesnost kupca	379
7.4. Obavještanje prodavca o pravnom uznemiravanju	380
8. Ugovorno ograničenje ili isključenje odgovornosti za evikciju.....	382
9. Odgovornost prodavca za pravne nedostatke zbog postojanja ograničenja javno-pravne prirode	383
10. Odgovornost prodavca tražbine ili nekog drugog imovinskog prava.....	384
11. Posljedice evikcije	386
11.1. Raskid ugovora po samom zakonu u slučaju potpune evikcije	387
11.2. Povrat datoga u slučaju potpune evikcije	387
11.3. Raskid ugovora ili srazmjerno sniženje cijene u slučaju djelimične evikcije i povrat datoga.....	387
11.4. Srazmjerno sniženje cijene i povrat datoga	388
11.5. Pravo pribavioca na naknadu štete	388
12. Osobine prava kupca i osobine obaveze prodavca da štiti kupca od pravnog uznemiravanja.....	390
13. Gubitak prava	391
[II - B] Odgovornost za materijalne nedostatke.....	392
1. Opšta i terminološka razmatranja	392
2. Kratak osvrt na istorijski razvoj i legislativno uređenje instituta odgovornosti prodavca za materijalne nedostatke u nekim evropskim građanskim kodeksima	395
3. Pojam materijalnog nedostatka	412
4. Vidljivi i nevidljivi (skriveni) nedostaci.....	415
5. Kad postoji materijalni nedostatak	416
5.1. Stvar nema potrebna svojstva za redovnu upotrebu ili za promet.....	417
5.2. Stvar nema potrebna svojstva za naročitu upotrebu za koju je kupac nabavlja	419
5.3. Stvar nema potrebna svojstva i odlike koja su izričito ili prećutno ugovorena odnosno propisana	419
5.3.1. Stvar nema svojstva i odlike koja su izričito ili prećutno ugovorena.....	419
5.3.2. Stvar nema svojstva i odlike koja su propisana	420
5.4. Stvar nije saobrazna uzorku ili modelu	422
6. Pojam, uslovi i razgraničenje odgovornosti za materijalne nedostatke od drugih sličnih pravnih instituta.....	423
7. Pretpostavke odgovornosti prodavca za materijalne nedostatke stvari.....	427
7.1. Opšta razmatranja.....	427

7.2. Stvar mora imati materijalni nedostatak	429
7.3. Nedostatak stvari mora biti skriven	431
7.4. Materijalni nedostatak stvari mora postojati u času prelaska rizika na kupca	435
8. Materijalni nedostaci za koje prodavac odgovara.....	440
8.1. Stvar nema potrebna svojstva za naročitu upotrebu za koju je kupac nabavlja	440
8.2. Stvar nije saobrazna uzorku ili modelu	442
8.3. Nastupanje i pravna priroda odgovornosti za materijalne nedostatke u slučajevima kada stvar nema potrebna svojstva za naročitu upotrebu za koju je kupac nabavlja, a koja je bila poznata prodavcu ili mu je morala biti poznata i kada stvar nije saobrazna uzorku ili modelu	443
9. Materijalni nedostaci za koje prodavac ne odgovara	443
9.1. Znanje kupca za postojanje nedostatka u trenutku zaključenja ugovora kao uslov za isključenje odgovornosti prodavca za materijalne nedostatke iz čl. 479. t. 1. i 3. ZOO.....	443
9.1.1. U kojim slučajevima se smatra da je nedostatak bio poznat kupcu u času zaključenja ugovora?	443
9.1.2. U kojim slučajevima se smatra da nedostatak nije mogao ostati nepoznat kupcu?	444
9.1.3. Odstupanje od pravila o neodgovornosti prodavca u slučaju nedostataka iz čl. 479. t. 1. i 3. ZOO.....	446
10. Pregled stvari, obaveza obavještanja o uočenom nedostatku i rokovi obavještanja	447
10.1. Način pregleda stvari.....	448
10.1.1. Pregled odnosno utvrđivanje kvaliteta stvari stručnim pregledom	453
10.1.2. Pregled odnosno utvrđivanje kvaliteta stvari upoređivanjem sa uzorkom ili modelom.....	453
10.1.3. Pregled odnosno utvrđivanje kvaliteta stvari uzimanjem uzorka i hemijskom analizom	453
10.1.4. Pregled odnosno utvrđivanje kvaliteta stvari na poseban način.....	454
10.1.5. Pregled odnosno utvrđivanje kvaliteta stvari fizičkim mjerenjem	454
10.1.6. Pregled odnosno utvrđivanje kvaliteta stvari metodom djelimičnog ispitivanja.....	454
10.1.7. Pregled odnosno utvrđivanje kvaliteta stvari prema propisima	454
10.1.8. Pregled odnosno utvrđivanje kvaliteta stvari prema ugovorenoj metodi	455
10.1.9. Pregled odnosno utvrđivanje kvaliteta stvari davanjem predmeta prodaje organizaciji za kontrolu robe.....	455
10.1.10. Pregled odnosno utvrđivanje kvaliteta stvari putem suda.....	455
10.2. Troškovi pregleda.....	455

10.3. Ugovorne klauzule o kvalitetu isporučene robe i oslobođenju od odgovornosti za kvalitet	456
10.3.1. Kvalitet prema specifikaciji.....	456
10.3.2. Kvalitet prema uzorku (mustri)	457
10.3.3. Kvalitet prema standardu.....	457
10.3.4. Uobičajeni kvalitet	458
10.3.5. Oslobođenje prodavca od odgovornosti za kvalitet unošenjem u ugovor izraza „takva-kakva” (telle-quelle).....	458
10.3.6. Oslobođenje prodavca od odgovornosti za kvalitet unošenjem u ugovor izraza „videno-odobreno”.....	458
11. Određivanje kvaliteta kada nije ugovorom određen	459
12. Vrijeme pregleda	460
13. Mjesto pregleda	460
14. Obavještenje o vidljivim nedostacima (prigovori, reklamacije).....	461
15. Obavještenje o skrivenim nedostacima (prigovori, reklamacije).....	462
16. Rokovi u slučaju opravke, zamjene ili slično	464
17. Sadržaj obavjesti o nedostatku, način slanja obavjesti i posljedice u slučaju kada obavjest o nedostatku ne stigne prodavcu.....	464
18. Pravno značenje činjenice da je prodavac znao za nedostatak i njen uticaj na pravo kupca da se pozove na nedostatak	465
19. Ugovorno ograničenje ili isključenje odgovornosti prodavca za materijalne nedostatke	465
20. Odgovornost imaoca za stvari koje se prodaju na prinudnoj javnoj prodaji	467
21. Posebno o pravima kupca koji je blagovremeno i uredno obavijestio prodavca o nedostatku	468
21.1. Opšta istorijska i uporednopravna razmatranja	468
22. Prava kupca koji je blagovremeno i uredno obavjestio prodavca o nedostatku po Zakonu o obligacionim odnosima .	471
22.1. Opšta razmatranja o pravima kupca stvari sa nedostatkom	471
22.2. Pravo kupca da zahtijeva uredno ispunjenje (uklanjanje nedostatka ili predaja druge stvari bez nedostatka)	476
22.3. Pravo pribavioca da zahtijeva sniženje cijene	478
22.4. Pravo kupca da zahtijeva raskid ugovora	479
22.5. Pravo kupca na raskid ugovora u slučaju djelimičnih nedostataka.....	481
22.6. Pravo kupca na raskid ugovora zbog nedostatka kad je određena jedna cijena za više stvari	481
23. Opšte pravilo o gubljenju prava na raskid ugovora zbog nedostatka i izuzeci od tog pravila	482
23.1. Mogućnost raskida ugovora zbog nedostatka stvari ako je stvar potpuno ili djelimično propala ili oštećena usljed nedostatka koji opravdava raskidanje ugovora	483

23.2. Mogućnost raskida ugovora zbog nedostatka stvari ako je stvar potpuno ili djelimično propala ili oštećena usljed nekog događaja koji ne potiče od kupca niti od lica za koje on odgovara	484
23.3. Mogućnost raskida ugovora zbog nedostatka stvari ako je stvar potpuno ili djelimično propala ili oštećena zbog obaveze kupca da pregleda stvar	484
23.4. Mogućnost raskida ugovora zbog nedostatka stvari kada je kupac prije nego što je nedostatak otkriven potrošio ili zamjenio jedan dio stvari prilikom njene redovne upotrebe.....	484
23.5. Mogućnost raskida ugovora zbog nedostatka stvari kada je oštećenje stvari ili izmjena bez značaja.....	485
24. Dejstva raskida ugovora zbog materijalnog nedostatka.....	485
25. Postupno otkrivanje nedostataka i prava pribavioca.....	486
26. Gašenje prava kupca po osnovu materijalnih nedostataka stvari.....	487
27. Pravo kupca na naknadu štete u slučaju materijalnih nedostataka.....	488
27.1. Pravo kupca na naknadu štete koja postoji na predmetu ispunjenja i pravo na naknadu štete u vezi sa predmetom ispunjenja koji ima nedostatak	489
27.2. Pravo kupca na naknadu štete koja je zbog nedostatka nastala na drugim kupčevim dobrima.....	491
[II - C] Garancija za ispravno funkcionisanje prodate stvari	493
Opšta razmatranja	493
1. Pojam garancije	495
2. Vrste garancije.....	497
2.1. Proizvođačka garancija.....	498
2.2. Trgovačka garancija	499
2.3. Dobrovoljna garancija	499
2.4. Zakonska garancija.....	500
3. Pretpostavke odgovornosti prodavca i proizvođača po osnovu garancije za ispravno funkcionisanje prodate stvari.....	500
3.1. Pretpostavke koje se odnose na predmet garancije.....	500
3.1.1. Vrsta stvari za koju se daje garancija	501
3.1.2. Ostvarenje rizika koji je bio obezbjeđen garancijom nastupanjem okolnosti koje demantuju dato obećanje garanta (garantovani slučaj)	501
3.2. Pretpostavke koje se odnose na subjekte odgovornosti po osnovu garancije za ispravno funkcionisanje prodate stvari.....	502
3.2.1. Izjava proizvođača ili uvoznika (garanta) data u formi posebne isprave (garantni list) da će stvar koja je predmet prodaje u određenom vremenskom periodu (garantnom roku) imati potreban kvalitet i da će funkcionisati ispravno	502
3.2.2. Predaja prodate stvari i garantnog lista kupcu.....	503
4. Garantni list	505

5. Garantni rok.....	506
6. Pravna priroda garancije za ispravno funkcionisanje prodane stvari.....	507
7. Odgovorna lica - prodavac i proizvođač.....	508
7.1. Kad je proizvođač istovremeno i prodavac stvari.....	508
7.2. Kad su proizvođač i prodavac stvari različita lica	509
8. Osnov i oblik obaveze proizvođača i prodavca kao davalaca garancije	514
9. Obaveze garanta u slučaju odgovornosti po osnovu garancije za ispravno funkcionisanje prodane stvari.....	516
9.1. Obaveza popravke stvari na trošak prodavca odnosno proizvođača	516
9.2. Obaveza predaje stvari koja funkcioniše ispravno (obaveza zamjene stvari).....	518
9.3. Obaveza naknade štete	519
10. Prava kupca na raskid ugovora ili sniženje cijene, te naknadu štete ako prodavac u razumnom roku ne popravi ili zamjeni stvar.....	519
11. Snošenje troškova i rizika prenosa	521
11.1. Troškovi prenosa stvari	521
11.2. Rizik slučajne propasti stvari ili njenog oštećenja za vrijeme prenosa	521
12. Odgovornost kooperanata prema proizvođaču finalnog proizvoda	522
13. Gubitak prava kupca po osnovu garancije proizvođača za ispravno funkcionisanje prodane stvari.....	523
[II - D] Ostale obaveze prodavca	524
1. Obaveza prodavca da čuva predmet prodaje	525
2. Obaveza slanja (otpreme) robe.	526
Odsjek 5. Obaveze kupca.....	526
I. Obaveza plaćanja cijene	527
Opšte napomene	527
1. Način plaćanja cijene.....	528
1.1. Dužnost kupca da plati ugovorenu ili propisanu cijenu u novcu	528
1.2. Dužnost kupca da plati ukupnu cijenu odjedanput	532
2. Vrijeme plaćanja cijene	534
2.1. Dužnost kupca da plati cijenu u ugovoreno vrijeme.....	534
2.2. Vrste prodaje s obzirom na vrijeme predaje stvari	535
2.2.1. Prenumeraciona ili pretplatna prodaja.....	536
2.3. Ugovaranje plaćanja cijene istovremeno sa isporukom stvari	537
2.3.1. Plaćanje uz efektivnu isporuku ili plaćanje za gotovo	537
2.3.2. Plaćanje uz dokumentarnu isporuku.....	538
2.3.3. Plaćanje uz otvaranje dokumentarnog akreditiva	538
2.4. Prodaja na kredit (prodaja na poček, prodaja na veresiju).....	538
3. Mjesto plaćanja cijene	540

3.1. Kada je mjestoje plaćanja cijene ugovoreno	540
3.2. Kada mjesto plaćanja cijene nije ugovoreno	541
II. Obaveza preuzimanja stvari	543
1. Teorijska i legislativna rješenja o pravnoj prirodi kupčeve obaveze preuzimanja stvari	543
2. Preuzimanje (prijem) ispunjenja i docnja kupca u preuzimanju predmeta prodaje	545
III. Obaveza preuzimanje stvari po ZOO	549
IV. Ostale obaveze kupca	551
Odjeljak 4. Vrste i modaliteti ugovora o prodaji u savremenom ugovornom obligacionom pravu	553
Uvod	553
Odsjek 1. Modaliteti građanskopravnog ugovora o prodaji s obzirom na prava ugovornih strana	555
I. Prodaja sa pravom preče kupovine	556
1. Pojam i razvoj prava preče kupovine	556
2. Vrste prava preče kupovine	558
2.1. Testamentarno pravo preče kupovine	559
2.2. Ugovorno pravo preče kupovine	559
2.3. Zakonsko pravo preče kupovine	562
3. Pojam ugovora o prodaji sa pravom preče kupovine	564
4. Pravna priroda ugovornog prava preče kupovine i mogućnost raspolaganja tim pravom	569
5. Pravna priroda izjave volje kupca kao vlasnika stvari upućene nosiocu prava preče kupovine o namjeravanoj prodaji stvari	571
6. Rokovi za vršenje prava preče kupovine i rokovi za isplatu cijene	573
7. Pravo preče kupovine u slučaju javne prinudne prodaje	576
8. Trajanje prava preče kupovine	579
9. Ugovorno pravo preče kupovine i prenos svojine	580
II. Ugovor o prodaji sa pravom otkupa	583
Opšta razmatranja	583
1. Porijeklo i istorijski razvoj	584
2. Pojam ugovora o prodaji sa pravom otkupa; prava i obaveze ugovornih strana	586
3. Pravna priroda ugovora o prodaji sa pravom otkupa	592
4. Trajanje prava otkupa	596
III. Ugovor o prodaji sa pravom preprodaje	598
Opšta razmatranja	598
1. Porijeklo i istorijski razvoj ugovora o prodaji sa pravom preprodaje sa osvrtom na njegov pojam u pravnoj nauci i legislativi	598
2. Razgraničenje od nekih sličnih modaliteta ugovora o prodaji .	601
3. Vršenje prava preprodaje, prava i obaveze ugovornih strana i pravna priroda ugovora	602
4. Trajanje ugovora o prodaji sa pravom preprodaje	604
IV. Ugovor o prodaji sa zadržavanjem prava svojine	605

1. Opšta razmatranja o porijeklu, pojmu i razvoju ugovora o prodaji sa zadržavanjem prava svojine u pravnoj nauci i legislativi.....	605
2. Predmet ugovora o prodaji sa zadržavanjem prava svojine	609
3. Dejstva ugovora o prodaji sa zadržavanjem prava svojine	611
4. Pravna priroda ugovora o prodaji sa zadržavanjem prava svojine	613
5. Ugovor o prodaji sa zadržavanjem prava svojine i rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari.....	614
V. Ugovor o prodaji pod uslovom pronalaženja boljeg kupca.....	616
1. Opšta razmatranja o pojmu ugovora.....	616
2. Projeklo, istorijski razvoj i legislativno uređenje ugovora	618
3. Pravna priroda ugovora, posljedice ostvarenja raskidnog uslova i rizik slučajne propasti ili oštećenja prodate stvari	622
VI. Ugovor o prodaji sa primanjem kapare	623
1. Pojam.....	623
1.1. Pojam kapare	624
2. Istorijski razvoj i legislativno uređenje pravnog instituta kapare.....	626
3. Razgraničenje kapare od drugih sličnih pravnih instituta	628
3.1. Kapara i avans	629
3.2. Kapara i ugovorna kazna.	629
3.3. Kapara i odustanica.	630
3.4. Kapara i kaucija.....	630
4. Osnovne osobine ugovora o prodaji sa primanjem kapare	630
5. Funkcije kapare kod ugovora o prodaji sa primanjem kapare .	633
6. Pravna dejstva kapare kod ugovora o prodaji sa primanjem kapare.....	633
7. Određivanje visine kapare	636
8. Kapara kao odustanica.....	638
Odsjek 2. Modaliteti ugovora o prodaji s obzirom na predmet i način zaključenja ugovora	639
Odsjek 3. Modaliteti ugovora o prodaji pokretnih stvari s obzirom na način utvrđivanja kvaliteta predmeta prodaje	640
I. Kupovina na probu	640
1. Porijeklo i zakonodavno uređenje	641
2. Kupovina na probu prema Zakonu o obligacionim odnosima .	647
2.1. Pojam i osobine	647
2.2. Subjektivna i objektivna proba.....	650
2.3. Predaja stvari koja je predmet prodaje i priroda uslova kod kupovine na probu	652
2.4. Rizik slučajne propasti stvari.....	653
2.5. Vrste kupovine na probu - kupovina po pregledu i kupovina sa rezervom kušanja.....	655
II. Prodaja po uzorku ili modelu	660
Opšte napomene o legislativnom uređenju ugovora o prodaji po uzorku ili modelu u uporednom pravu	660
1. Pojam ugovora o prodaji po uzorku ili modelu	661
2. Pravna priroda ugovora o prodaji po uzorku ili modelu	664

2.1. Pojam uzorka	666
2.2. Utvrđivanje saobraznosti isporučene robe uzorku	669
2.2.1. Vrijeme utvrđivanja saobraznosti	670
2.2.2. Mjesto utvrđivanja saobraznosti	670
2.2.3. Teret dokazivanja saobraznosti	671
2.2.4. Striktna i dosljedna saobraznost robe uzorku ili saobraznost uz ograničena odstupanja kvaliteta isporučene robe od kvaliteta uzorka	672
2.2.5. Razlikovanje građanske kupoprodaje i kupoprodaje kod ugovora u privredi kao posljedica nesaobraznosti isporučene robe uzorku	675
2.2.6. Kada prodavac ne odgovara iako postoji nesaobraznost isporučene robe uzorku	676
2.3. Pojedine posebne vrste prodaje po uzorku	676
2.3.1. Prodaja po modelu	677
2.3.2. Prodaja po oznaci (žigu, marki)	677
2.3.3. Prodaja po tipu (standardu)	678
2.3.4. Prodaja na osnovu analize	679
III. Prodaja sa specifikacijom	679
1. Opšte napomene o pojmu i legislativnom uređenju ugovora o prodaji sa specifikacijom	679
2. Zaključenje ugovora o prodaji sa specifikacijom	684
3. Posljedice kupčevog propuštanja da blagovremeno izvrši specifikaciju	686
4. Obaveza prodavca da obavijesti kupca o izvršenoj specifikaciji i obaveznost prodavčeve specifikacije	688
Odsjek 4. Modaliteti ugovora o prodaji pokretnih stvari s obzirom na način utvrđivanja kvantiteta predmeta prodaje	688
I. Prodaja stvari po mjeri i broju (emptio-venditio res que pondere numero mensura(ve) consistunt (constant)	689
Opšta razmatranja	689
1. Pojam ugovora o prodaji stvari po mjeri i broju	690
2. Pravna priroda ugovora o prodaji stvari po mjeri i broju	691
3. Način, vrijeme i mjesto mjerenja o brojanja	692
4. Trenutak prelaska svojine i rizika sa prodavca na kupca	694
II. Prodaja stvari odsjekom (đuture, napoprijeko, po viđenju, odoka)	696
Opšte napomene i legislativno uređenje	696
1. Pojam, osobine i vrste ugovora o prodaji odsjekom (đuture) ..	699
2. Način određivanja količine stvari kao predmeta prodaje kod ugovora o prodaji stvari odsjekom	702
3. Prenos svojine i prelazak rizika kod ugovora o prodaji odsjekom (đuture)	703
4. Odgovornost prodavca za nedostatke stvari	707
Odsjek 5. Modaliteti ugovora o prodaji s obzirom na isplatu cijene	709
I Prodaja sa obročnim otplatama cijene	711
Opšta razmatranja	711

1. Pojam i osobine ugovora o prodaji sa obročnim otplatama cijene.....	713
1.1. Priroda stvari koje mogu biti predmet ovoga ugovora	714
1.2. Vremenski trenutak predaje stvari i isplate cijene	717
1.3. Nužnost da je kupac fizičko lice.....	720
1.4. Forma ugovora o prodaji sa obročnim otplatama cijene	721
2. Bitni sastojci ugovora o prodaji sa obročnim otplatama cijene.....	723
2.1. Obaveza naznačavanja ukupnog iznosa svih obročnih otplata.....	726
2.2. Obaveza naznačavanja iznosa pojedinih otplata i utvrđivanje njihovog broja	727
2.3. Rokovi za isplatu pojedinih obročnih otplata	728
2.4. Pravo kupca na odustanak od ugovora	728
3. Pravo kupca da isplati cijenu odjednom	729
4. Raskid ugovora o prodaji sa obročnim otplatama cijene	731
4.1. Pravo prodavca na raskid ugovora u slučaju kada kupac kasni sa isplatom početne otplate (rate).....	731
4.2. Pravo prodavca na raskid ugovora u slučaju docnje kupca sa dvije uzastopne uplate.....	732
4.3. Pravo prodavca na raskid ugovora u slučaju docnje kupca sa isplatom samo jedne rate	733
4.4. Zahtjev prodavca za isplatu cijelog ostatka cijene	733
5. Sudsko produženje rokova otplate.....	734
6. Ništavost ugovorne kazne.....	736
7. Raskid ugovora o prodaji sa obročnim otplatama cijene i njegove posljedice.....	737
8. Primjena pravila o prodaji obročnim otplatama cijene	739
9. Ništavost odredaba nepovoljnih za kupca	740
II. Prodaja uz pretplatu	741
1. Pojam ugovora o prodaji uz pretplatu i razgraničenje od drugih sličnih pravnih poslova	742
2. Osobine ugovora o prodaji uz pretplatu.....	743
2.1. Isplata kupoprodajne cijene unaprijed i isporuka predmeta ugovora	744
2.1.1. Prodaja uz pretplatu sa potpunom isplatom cijene unaprijed	744
2.1.2. Prodaja uz pretplatu sa sukcesivnom isplatom cijene unaprijed.....	745
3. Dejstva ugovora o prodaji uz pretplatu.....	746
Odsjek 6. Sajamska prodaja kao modalitet ugovora o prodaji s obzirom na vrijeme i mjesto zaključenja ugovora o prodaji	747
Sajamska prodaja (prodaja na sajmu)	748

Glava II.

UGOVOR O RAZMJENI	749
Opšta razmatranja	751
I. Porijeklo i značaj	752
1. Ugovor o razmjeni u rimskom pravu	753
2. Ugovor o razmjeni u pandektnom pravu	754
3. Ugovor o razmjeni u vizantijskom pravu	755
4. Ugovor o razmjeni u šerijatskom pravu	755
5. Ugovor o razmjeni u srednjovjekovnom germanskom pravu ..	756
6. Ugovor o razmjeni u srednjovjekovnom srpskom pravu	756
7. Ugovor o razmjeni poa Opštem austrijskom građanskom zakoniku	756
8. Ugovor o razmjeni po Švajcarskom Zakoniku o obligacijama	762
9. Ugovor o razmjeni po njemačkom Građanskom zakoniku	762
10. Ugovor o razmjeni po holandskom Građanskom zakoniku ...	763
11. Ugovor o razmjeni po italijanskom Građanskom zakoniku ...	763
12. Ugovor o razmjeni po srpskom Građanskom zakoniku	763
13. Ugovor o razmjeni po Opštem imovinskom zakoniku za Knjaževinu Crnu Goru	766
14. Ugovor o razmjeni po Predosnovi Građanskog zakonika za Kraljevinu Jugoslaviju	767
15. Ugovor o razmjeni po Skici za Zakonik o obligacijama i ugovorima	768
II. Ugovor o razmjeni po Zakonu o obligacionim odnosima	769
1. Pojam ugovora o razmjeni	771
2. Osobine ugovora o razmjeni	775
3. Predmet ugovora o razmjeni	777
4. Prava i obaveze ugovornih strana	780
4.1. Obaveza predaje stvari	780
4.2. Obaveza zaštite od materijalnih i pravnih nedostataka stvari	783
4.3. Obaveza preuzimanja stvari	783
5. Ograničena mogućnost primjene odredaba ugovora o prodaji koje se odnose na prodavca na ugovor o razmjeni	784

Glava III.

UGOVOR O PRODAJNOM NALOGU	785
I. Porijeklo i istorijski razvoj	787
1. Rimsko pravo	787
2. Pandektno pravo	788
3. Prodajni nalog u novijim građanskim kodifikacijama	788
II. Pravna priroda	790
III. Pojam, osobine i bitni elementi ugovora o prodaji sa nalogom .	796
IV. Predmet ugovora o prodajnom nalogu	799
V. Rizik za slučajnu propast i oštećenje stvari	800
VI. Prestanak ugovora o prodajnom nalogu	801

Glava IV.	
UGOVOR O POKLONU.....	803
Odjeljak 1. Pojam ugovora o poklonu.....	805
Opšta razmatranja.....	805
Odsjek 1. Pojam ugovora o poklonu u pravnoj nauci, uporednom i našem pravu.....	808
I. Pojam ugovora o poklonu u pravnoj nauci.....	808
II. Pojam ugovora o poklonu u uporednom pravu.....	812
III. Pojam ugovora o poklonu u našem obligacionom pravu.....	816
Odsjek 2. Ključne karakteristike ugovora o poklonu u našem ugovornom obligacionom pravu.....	819
I. Ugovor o poklonu je <i>dvostrani pravni posao</i>	819
II. Ugovor o poklonu je imenovan ugovor.....	821
III. Ugovor o poklonu je formalan ugovor.....	822
IV. Ugovor o poklonu je jednostrano-obavezan ugovor.....	824
V. Odsutnost protivčinidbe poklonoprimca.....	825
VI. Komutativnost.....	826
VII. Dvostranost.....	827
VIII. Neopozivost.....	827
IX. Kauzalnost.....	827
X. Ugovor o poklonu je ugovor koji se zaključuje u odnosu na ličnost (<i>intuitu personae</i>).....	827
XI. Samostalnost.....	828
Odsjek 3. Razgraničenje ugovora o poklonu od drugih pravnih poslova.....	828
I. Obecanje drugome da će neko treći nešto učiniti ili propustiti.....	828
II. Propuštanje sticanja imovine u korist drugoga i odricanje od pridajućeg nestečenog prava u korist drugoga.....	829
III. Poklon i testament.....	829
IV. Ugovor o poklonu i ugovori o posluži i ostavi.....	829
V. Poklon i ugovor o ustupanju i raspodjeli imovine za života.....	830
VI. Ugovor o poklonu i poklon za slučaj smrti.....	831
Odjeljak 2. Istorijski i uporednopravni pogled na nastanak i razvoj ugovora o poklonu.....	833
Odsjek 1. Poklon u rimskom pravu.....	834
I. Opšti pogled na pojam, prirodu, razvoj i vrste darovnog posla u rimskom pravu – od neformalnog pakta do ugovora koji je uživao pravnu zaštitu.....	834
II. Uslovi postojanja i dejstva ugovora o poklonu u rimskom pravu.....	838
1. Objektivni elementi.....	838
1.1. Besplatnost kao objektivni element poklona u rimskom pravu.....	839
1.2. Osiromašenje odnosno obogaćenje kao objektivni element poklona u rimskom pravu.....	840
2. Subjektivni element - <i>animus donandi</i>	841
3. Sposobnost za davanje i primanja poklona.....	842
4. Predmet ugovora o poklonu u rimskom pravu.....	845

4.1. Poklon besplatnim prenosom svojine i poklon nekog drugog stvarnog prava na tuđoj stvari koje je uže od svojine.....	845
4.2. Poklon potraživanja.....	847
4.3. Poklon bez prenosa prava.....	848
4.4. Isplata tuđeg duga.....	849
4.5. Besplatan rad kao poklon u rimskom pravu.....	849
4.6. Odricanje i propuštanje kao poklon u rimskom pravu.....	849
4.7. Zajednička imovina bračnih supružnika kao predmet poklona.....	850
4.8. Materijalna vrednost predmeta poklona.....	850
5. Forma ugovora o poklonu u rimskom pravu.....	851
6. Opoziv poklona u rimskom pravu.....	851
7. Predbračni i bračni pokloni u rimskom pravu.....	853
8. Raskid poklona od strane poklonodavca.....	856
9. Oспорavanje poklona putem actio Pauliana.....	856
Odsjek 2. Poklon u pravnim sistemima srednjeg vijeka.....	857
I. Vizantijsko i srednjevjekovno srpsko pravo.....	857
II. Poklon u srednjevjekovnoj Bosni.....	858
Odsjek 3. Poklon u evropskim pravnim sistemima 19. i 20. vijeka.....	859
Odjeljak 3. Uslovi nastanka, postojanja i dejstva ugovora o poklonu u kontinentalnom pravu.....	863
Odsjek 1. Opšti uslovi za nastanak, postojanje i dejstvo ugovora o poklonu.....	863
I. Sposobnost za zaključenje ugovora o poklonu.....	863
1. Sposobnost fizičkih lica kao poklonodavaca.....	864
1.1. Apsolutna nesposobnost ugovaranja.....	867
1.2. Relativna nesposobnost ugovaranja.....	868
2. Sposobnost pravnih lica kao poklonodavaca.....	869
2.1. Pravna sposobnost pravnog lica.....	869
2.2. Poslovna sposobnost pravnog lica javnog prava kao poklonodavca.....	872
2.3. Poslovna sposobnost pravnog lica privatnog prava kao poklonodavca.....	874
3. Poslovna sposobnost fizičkih lica kao poklonoprimaca.....	876
3.1. Djeca i maloljetnici kao poklonoprimci.....	876
3.2. Začeta i nezačeta djeca kao poklonoprimci.....	878
3.3. Zabrana i ograničenja primanja poklona za određene kategorije fizičkih lica.....	879
4. Poslovna sposobnost pravnih lica kao poklonoprimaca.....	883
5. Sposobnost ugovaranja i zastupanje.....	885
6. Prikriivanje ugovora o poklonu dvostrano obavezujućim ugovorom ili prikazivanjem nekog drugog poslovno sposobnog lica umjesto stvarnog ugovarača koji je poslovno nesposoban.....	886
II. Saglasnost volja poklonodavca i poklonoprimca.....	887
1. Nesporazum (dissensus) – nepodudarnost izjava poklonodavca i poklonoprimca.....	888

2. Nesporazum i zabluda	890
2.1. Zabluda koja sprečava nastanak saglasnosti volja	891
2.2. Zabludu o bitnim svojstvima predmeta koja čini ugovor rušljivim	894
III. Predmet ugovora o poklonu	894
1. Uopšte o predmetu darovne (poklonodavne) obligacije	894
2. Predmet poklona u uporednom pravu	898
2.1. Predmet poklona po Code civil	898
2.2. Predmet poklona po BGB	899
2.3. Predmet poklona prema Nacrtu zajedničkog referentnog okvira za evropsko privatno pravo	899
2.4. Predmet ugovora o poklonu u našem pravu	900
2.4.1. Poklon prenosom prava svojine	901
2.4.1.1. Postojeće stvari kao predmet obaveze poklonodavca	901
2.4.1.2. Buduće stvari i buduća imovina kao predmet obaveze poklonodavca	903
2.4.1.3. Tuđe stvari kao predmet obaveze poklonodavca	905
2.4.2. Cjelukupna imovina kao predmet obaveze poklonodavca	909
2.4.3. Suvlasnički dio i dio zajedničara u nepodjeljenoj zajedničkoj imovini, prirodne snage koje služe ljudskim potrebama, štedni ulog i hartije od vrijednosti kao predmeti obaveze poklonodavca	911
2.4.4. Stvarna prava na tuđoj stvari i pojedina svojinska ovlašćenja vlasnika na sopstvenoj stvari kao predmet obaveze poklonodavca	914
2.4.5. Ostala prenosiva apsolutna imovinska prava kao predmet obaveze poklonodavca	915
2.4.6. Potraživanje kao predmet obaveze poklonodavca	915
2.4.7. Da li se otpuštanje duga, ispunjenje tuđeg duga, preuzimanje duga, besplatan rad, odricanje od prava i propuštanje radnje može smatrati poklonom?	916
2.4.7.1. Otpuštanje duga kao predmet poklona?	917
2.4.7.2. Isplata tuđeg duga kao predmet ugovora o poklonu	919
2.4.7.3. Preuzimanje duga kao predmet ugovora o poklonu	921
2.4.7.4. Besplatan rad kao predmet ugovora o poklonu	924
2.4.7.5. Odricanje od prava i propuštanje (uzdržavanje) kao poklon	926
2.5. Svojstva predmeta ugovora o poklonu	927
2.5.1. Predmet ugovora o poklonu mora imati imovinski karakter	928
2.5.2. Predmet ugovora o poklonu mora biti moguć	929

2.5.3. Predmet ugovora o poklonu mora biti određen odnosno odrediv	931
2.5.4. Predmet ugovora o poklonu mora biti dopušten.....	931
2.6. Djeljivost predmeta ugovora o poklonu	932
IV. Forma ugovora o poklonu.....	933
Opšta razmatranja.....	933
1. Istorijski i uporedno pravni pogled na formu ugovora o poklonu	937
1.1. Forma ugovora o poklonu u rimskom pravu	937
1.2. Forma ugovora o poklonu srednjevjekovnom pravu	939
2. Forma poklona u uporednom pravu.....	940
2.1. Forma ugovora o poklonu u francuskom pravu.....	940
2.1.1. Izuzeci od formalnosti poklona u francuskom pravu	944
2.1.1.1. Prikriveni poklon.....	944
2.1.1.2. Indirektni (posredni) ugovor o poklonu	945
2.2. Forma ugovora o poklonu u italijanskom pravu.....	946
2.3. Forma ugovora o poklonu u austrijskom pravu	948
2.4. Forma ugovora o poklonu u švajcarskom pravu.....	948
2.5. Forma ugovora o poklonu u njemačkom pravu	948
2.6. Forma ugovora o poklonu u evropskom komunitarnom pravu.....	950
2.6.1. Opšte pravilo o pismenoj formi.....	950
2.6.2. Odstupanja od pismene forme	951
3. Forma ugovora o poklonu u jugoslovenskom pravu.....	953
3.1. Legislativno uređenje forme ugovora o poklonu u jugoslovenskom pravu - pismena forma ugovora kao uslov njegove punovažnosti.....	953
3.2. Mogućnost konvalidacije usmenog obećanja poklona	954
3.3. Shvatanja prema kojima se ugovor o poklonu može zaključiti u realnoj formi	957
3.4. Notarijalna forma ugovora o poklonu nepokretnosti.....	961
3.5. Pismena ili realna forma ugovora o poklonu pokretnih stvari	963
3.6. „Neformalnost“ ugovora o poklonu pokretnih stvari u novijem hrvatskom zakonodavstvu	964
3.7. Forma ugovora o poklonu u novijem zakonodavstvu Republike Slovenije.....	968
3.8. Forma ugovora o poklonu u srpskom ugovornom pravu.....	970
3.9. Forma ugovora o poklonu legislativnoj i sudskoj praksi u Bosni i Hercegovini.....	972
3.10. Shvatanja o formi ugovora o poklonu u jugoslovenskoj pravnoj nauci.....	976
Odsjek 2. Posebni uslovi za nastanak, postojanje i dejstvo ugovora o poklonu	982
I. Uslov besplatnosti odnosno osiromašenja poklonodavca i obogaćenja poklonoprimca kao objektivni elementi ugovora o poklonu.....	982

1. Besplatnost	982
1.1. Besplatnost poklona u francuskom pravu.....	983
1.2. Besplatnost u njemačkom pravu.....	984
1.3. Besplatnost u švajcarskom pravu	985
1.4. Besplatnost u jugoslovenskom pravu	986
1.5. Besplatnost kao objektivni element ugovora o poklonu u evropskom komunitarnom pravu.....	986
2. Osiromašenje poklonodavca i obogaćenje poklonoprimca.....	988
2.1. Osiromašenje i obogaćenje u slučaju mješovitog poklona.....	990
2.2. Osiromašenje i obogaćenje u slučaju uzajamnog poklona.....	991
2.3. Direktna i indirektna veza između obogaćenja poklonoprimca i osiromašenja poklonodavca.....	992
2.4. Pokušaj negacije osiromašenja i obogaćenja kao objektivnih elemenata ugovora o poklonu.....	994
2.5. Objektivni element ugovora o poklonu i simulacija.....	995
2.5.1. Prikrivanje poklona teretnim pravnim poslovima	996
2.5.2. Prikrivanje teretnog posla ugovorom o poklonu	997
II. Uslovi postojanja i dejstva ugovora o poklonu u Common Law sistemima	998
III. Namjera dobročinstva kao subjektivni element ugovora o poklonu.....	1002
1. Animus donandi tj. namjera činjenja poklona	1003
2. Animus donandi u rimskom pravu	1004
3. Subjektivni element poklona u francuskom pravu.....	1005
4. Subjektivni element poklona u italijanskom pravu.....	1007
5. Subjektivni element poklona u njemačkom pravu.....	1008
6. Subjektivni element poklona u Common Law sistemima	1009
7. Subjektivni element u evropskom komunitarnom pravu	1009
8. Subjektivni element poklona u našem pravu	1011
9. Kauza ugovora o poklonu i kauza obaveze poklonodavca	1014
10. Motiv poklonodavca i kauza.....	1023
11. Otpadanje osnova i motiva	1028
12. Kada su osnov i motiv ugovora o poklonu nedopušteni - kakve su pravne posljedice?.....	1030
13. Poklon u dobrotvorne svrhe.....	1030
IV. Obaveze poklonodavca i prava poklonoprimca.....	1031
1. Obaveza čuvanja predmeta poklona	1031
2. Obaveze predaje predmeta poklona (stvari) i ustupanje određenog prava poklonoprimcu.....	1032
3. Obaveza naknade štete koja nastane zbog pravnih i fizičkih nedostataka predmeta poklona.....	1035
Odjeljak 4. Pojedini modaliteti (vrste) ugovora o poklonu	1037
I. Poklon sa nalogom ili teretom	1038
1. Pojam, osobine, vrste i forma ugovora o poklonu sa nalogom	1038
2. Raskid ugovora o poklonu s nalogom	1042

3. Uslovni poklon s nalogom	1045
3.1. Poklon s nalogom zaključen pod odložnim uslovom	1047
3.2. Poklon s nalogom zaključen pod raskidnim uslovom	1047
II. Mješoviti poklon	1048
III. Uzajamni poklon.....	1051
IV. Nagradni poklon	1052
V. Poklon po moralnoj dužnosti	1054
VI. Poklon u opštekorisne svrhe	1055
VII. Grant.....	1056
VIII. Poklon prije zaključenja braka	1057
1. Pojam i pravna priroda	1057
2. Vjerenički poklon u rimskom pravu	1058
3. Miraz (<i>dos</i>) kao predbračni poklon žene ili njenih roditelja u svrhu zaključenja braka i olakšanja bračnog života	1059
4. Vjerenički pokloni u uporednom i jugoslovenskom pravu	1061
4.1. Austrijsko pravo	1061
4.1.1. Miraz	1062
4.1.2. Jutrenji dar.....	1063
4.1.3. Uzmirazje	1064
4.2. Miraz koji daje udovica prilikom zaključenja novog braka	1064
4.2.1. Próija	1064
4.3. Vjerenički pokloni u srpskom pravu	1065
4.3.1. Uopšte o bračnom ugovoru i mirazu prema Srpskom građanskom zakoniku (SGZ)	1065
4.3.2. Miraz	1065
4.4. Vjerenički poklon u našem pravu i obaveza njegovog vraćanja	1067
4.5. Pravna priroda zahtjeva za povraćaj vjereničkog poklona	1068
IX. Ugovor o poklonu za slučaj smrti.....	1070
Uvod.....	1070
1. Ugovor o poklonu za slučaj smrti u rimskom pravu.....	1072
2. Rimski poklon za slučaj smrti (<i>donatio mortis causa</i>) i posmrtni poklon (<i>donatio post mortem</i>).....	1076
3. Poklon za slučaj smrti u uporednom pravu.....	1077
3.1. Poklon za slučaj smrti u francuskom pravu.....	1078
3.2. Poklon za slučaj smrti u švajcarskom pravu.....	1080
3.3. Poklon za slučaj smrti u austrijskom pravu	1080
4. Poklon za slučaj smrti u jugoslovenskom pravu.....	1083
4.1. Hrvatsko pravo	1083
4.2. Slovenačko pravo	1084
4.3. Makedonsko pravo	1084
4.4. Crnogorsko pravo	1084
4.5. Srpsko pravo.....	1085
4.6. Poklon za slučaj smrti prema Skici za zakonik o obligacijama i ugovorima	1089
4.7. Poklon za slučaj smrti prema Nacrtu Građanskog zakonika Republike Srbije.....	1090

4.8. Poklon za slučaj smrti prema zakonskim propisima i pravnim pravilima koja se primjenjuju u Bosni i Herecegovini	1091
Odjeljak 5. Prestanak ugovora o poklonu	1094
Opšta razmatranja	1094
Odsjek 1. Prestanak ugovora o poklonu na osnovu opoziva - <i>revocatio</i>	1095
I. Načela neopozivosti ugovora o poklonu	1095
Uvod	1095
1. Opšte načelo o neopozivosti ugovora o poklonu	1096
1.1. Opoziv poklona u rimskom pravu	1096
1.2. Opoziv poklona u srednjevjekovnom pravu	1097
1.3. Opoziv poklona prema srpskom i austrijskom Građanskom zakoniku	1098
1.4. Opoziv poklona u drugim pravnim sistemima	1099
1.5. Opoziv poklona prema „Nacrtu Zajedničkog referentnog okvira za evropsko privatno pravo”	1099
1.5.1. Neopozivost ugovora o poklonu prema DCFR	1099
1.5.2. Izuzeci od neopozivosti poklona prema DCFR	1099
1.5.3. Notifikacija kao izjava volje o opozivu	1101
1.5.4. Pravna priroda izjave o opozivu poklona	1102
1.5.5. Opoziv i djestva opoziva ugovora o poklonu	1102
1.5.6. Razgraničenje između opoziva i raskida ugovora o poklonu	1104
1.5.7. Rokovi u kojima se prema DCFR može opozvati ugovor o poklonu	1104
2. Shvatanja jugoslovenske pravne nauke o načinima prestanka ugovora o poklonu	1105
2.1. Shvatanje prema kojem ugovor o poklonu prestaje opozivom i pobijanjem	1106
2.2. Shvatanja prema kojem ugovor o poklonu prestaje raskidom ugovora	1106
2.3. Shvatanja prema kojem je opoziv poklona posebna vrsta raskida ugovora	1107
2.4. Shvatanje prema kojem opoziv poklona svodi na zahtjev za poništenje ugovora i vraćanje onoga što je po osnovu ugovora dato	1107
2.5. Shvatanje prema kojem opoziv poklona treba razlikovati od poništenja ugovora o poklonu	1108
2.6. Shvatanje o načinima prestanka ugovora o poklonu s obzirom na to da li se razlozi za prestanak odnose na ugovorne strane ili treća lica	1108
3. Posebno (specijalno) načelo o neopozivosti ugovora o poklonu	1109
3.1. Rimsko i francusko pravo	1109
3.2. Italijansko pravo	1111
3.3. Germansko pravo	1112
3.4. Jugoslovensko pravo	1112

Odsjek 2. Razlozi za opoziv ugovora o poklonu.....	1114
I. Nezahvalnost poklonoprимca (revocatio donatione ob ingratitudinem).....	1114
1. Pojam nezahvalnosti.....	1114
2. Teorijski razlozi za prihvatanje instituta nezahvalnosti kao razloga za opoziv ugovora o poklonu	1115
3. Istorijski i uporedno pravni osvrt na opoziv poklona zbog nezahvalnosti.....	1119
3.1. Rimsko pravo	1119
3.2. Opoziv poklona u pravnim sistemima romanskog pravnog kruga.....	1119
3.2.1. Francusko pravo	1120
3.2.2. Italijansko pravo.....	1121
3.3. Opoziv poklona u pravnim sistemima germanskog pravnog kruga.....	1122
3.3.1. Austrijsko pravo	1122
3.3.2. Njemačko pravo	1123
3.3.3. Švajcarsko pravo	1124
3.3.4. Opoziv poklona zbog nezahvalnosti prema Nacrtu zajedničkog referentnog okvira za evropsko privatno pravo (DCFR)	1124
3.4. Opoziv poklona zbog nezahvalnosti u jugoslovenskom pravu.....	1125
3.4.1. Da li postupci poklonoprимca moraju imati obilježje krivičnog djela da bi se kvalifikovali kao gruba nezahvalnost?	1129
3.4.2. Kvalifikacija ponašanja poklonoprимca prema poklonodavcu.....	1132
3.4.3. Da li je akt grube nezahvalnosti relevantan za opoziv ako je usmjeren i prema nekom drugom licu	1136
4. Ostvarivanje prava na opoziv poklona zbog nezahvalnosti. ..	1137
4.1. Francusko pravo	1138
4.2. Italijansko pravo.....	1138
4.3. Njemačko pravo	1139
4.4. Švajcarsko pravo	1140
4.5. Vršenje prava opoziva prema Nacrtu zajedničkog referentnog okvira za evropsko privatno pravo (DCFR)	1140
4.6. Vršenje prava opoziva ugovora o poklonu u jugoslovenskom pravu.....	1141
4.6.1. Sudsko ili vansudsko vršenje prava opoziva	1141
4.6.2. Rok u kojem se može zahtijevati opoziv poklona zbog nezahvalnosti.....	1144
4.6.3. Prelazi li pravo opoziva poklona na nasljednike poklonoprимca?.....	1145
4.6.4. Prema kome se može staviti zahtjev za opoziv poklona zbog nezahvalnosti?	1146
4.6.5. Oproštaj neblagodarnih postupaka poklonoprимca .	1147

5. Uporednopravni pogled na dejstvo opoziva ugovora o poklonu	1147
5.1. Djestvo opoziva ugovora o poklonu u francuskom pravu.....	1148
5.2. Djestvo opoziva ugovora o poklonu u italijanskom pravu.....	1149
5.3. Djestvo opoziva ugovora o poklonu u njemačkom pravu.....	1150
5.4. Djestvo opoziva ugovora o poklonu prema DCFR.....	1151
6. Dejstvo opoziva ugovora o poklonu u jugoslovenskom pravu	1151
6.1. Dejstvo opoziva ugovora o poklonu i savjesnost poklonoprimca.....	1152
6.2. Opoziv ugovora o poklonu čiji je predmet novac.....	1156
II. Opoziv poklona zbog osiromašenja poklonodavca (revocatio donatione ob egestatem).....	1158
Opšta razmatranja.....	1158
1. Austrijsko pravo	1159
2. Njemačko pravo.....	1159
3. Italijansko i francusko pravo	1160
4. Common Law	1160
5. Opoziv poklona zbog osiromašenja poklonodavca prema Nacrtu zajedničkog referentnog okvira za evropsko privatno pravo	1161
6. Opoziv poklona zbog osiromašenja u našem pravu.....	1163
6.1. Osiromašenje poklonodavca je u tolikoj mjeri da poklonodavac nema sredstava za nužno izdržavanje odnosno nema mogućnosti da sebi obezbijedi sredstva za život;	1165
6.2. Predmet poklona odnosno njegova vrijednost još uvijek postoji u imovini poklonoprimca;.....	1168
6.3. Poklonoprimec nije u jednakoj oskudici kao i poklonodavac u tom smislu da ni sam nema dovoljnih sredstava za vlastito nužno izdržavanje ili ih ima samo toliko koliko mu je potrebno za vlastito izdržavanje i izdržavanje onih koje je po zakonu dužan izdržavati	1169
6.4. Ne postoje lica koja su po samom zakonu obavezna da izdržavaju poklonodavca ili ako postoje, zbog oskudice u kojoj se nalaze, ni sama nemaju sredstava život ili ih imaju samo u onoliko mjeri koliko je njima potrebno za život.	1170
6.5. Osiromašenja poklonodavca ne smije biti proizvedeno njegovim namjernim postupanjem ili grubom nepažnjom	1170
6.6. Rok za podnošenje tužbe za opoziv ugovora o poklonu zbog osiromašenja poklonodavca	1171
7. Sadržaj prava poklonodavca na opoziv poklona zbog osiromašenja i način na koji se to pravo ostvaruje	1173
III. Opoziv poklona zbog rođenja djeteta	1178

1. Opoziv poklona zbog rođenja djeteta u rimskom pravu sa kratkim osvrtom na ulogu glosatora u razvoju tog pravnog instituta.....	1178
2. Opoziv poklona zbog rođenja djeteta u francuskom pravu....	1179
3. Opoziv poklona zbog rođenja djeteta u italijanskom pravu...	1181
4. Opoziv poklona zbog rođenja djeteta u germanskom pravu i Common Law sistemima	1182
5. Opoziv poklona zbog naknadnog rođenja djeteta prema Nacrtu zajedničkog referentnog okvira za evropsko privatno pravo (DCFR)	1182
6. Opoziv poklona zbog naknadnog rođenja djeteta prema ABGB i domaćem pravu.....	1183
IV. Opoziv ugovora o poklonu zbog prestanka ili poništenja braka.....	1185
1. Rimsko i uporedno pravo	1185
2. Opoziv poklona zbog prestanka ili poništenja braka u našem pravu	1188
3. Teorijska shvatanja o osnovu obaveze vraćanja poklona u slučaju razvoda braka.....	1189
3.1. Teorija krivice	1190
3.2. Građanskopravni koncept o vraćanju poklona	1190
4. Zastarjelost zahtjeva za povrat poklona u slučaju razvoda braka.....	1193
V. Ostali načini poricanja ugovora o poklonu	1194
1. Opoziv (“poricanje”) poklona zbog povrede prava trećeg lica na izdržavanje (revocatio donatione ob deminutionem sustentationis)	1194
2. Poricanje poklona zbog oštećenja zakonitog (nužnog) dijela nasljednika (<i>revocatio donatione ob laesionem legitimae</i>)...	1196
2.1. Pravo na nužni dio i lica koja imaju pravo na nužni dio.	1197
2.1.1. Pravna priroda prava na nužni dio.....	1199
2.1.2. Nasljednopravna priroda prava na nužni dio u pravu Bosne i Hercegovine	1201
2.1.3. Nužni dio i njegova veličina.....	1202
2.2. Raspoloživi dio.....	1202
3. Povreda prava na nužni dio	1203
3.1. Utvrđivanje zaostavštine i izračunavanje nužnog dijela.	1206
3.2. Određivanje vrijednosti poklona	1207
4. Posljedice povrede nužnog dijela, isticanje zahtjeva za vraćanje poklona ili njegove vrijednosti i legitimacija podnosilaca zahtjeva	1208
5. Zastarjelost zahtjeva za vraćanje poklona zbog povrede nužnog nasljednog dijela.....	1210
6. Aktivna legitimacija lica koja imaju pravo da traže redukciju testamenta i vraćanje poklona	1211
VI. Pobjiranje poklona radi oštećenja povjerilaca.....	1212
Opšta razmatranja	1212
1. Rimski actio Pauliana	1213

2. Francuska Action Paulienne i italijanska Acione revocatoria ordinaria	1214
3. Poricanje poklona zbog oštećenja povjerilaca prema Opštem austrijskom građanskom zakoniku.....	1216
4. Pobijanje ugovora o poklonu po propisima koji su važili ili čija su se pravna pravila primjenjivala u jugoslovenskim zemljama do stupanja na snagu Zakona o obligacionim odnosima.....	1218
5. Opšti uslovi pobijanja dužnikovih pravnih radnji prema Zakonu o obligacionim odnosima	1220
5.1. Dospjelog povjeriočevog potraživanja za isplatu i insolventnost dužnika	1220
5.2. Pravna radnja.....	1224
5.2.1. Odricanje od nasljedstva kao besplatno raspolaganje dužnika koje je podložno pobijanju ...	1226
5.3. Oštećenje povjerioca i djelotvornost pobijanja.....	1227
6. Posebni uslovi pobijanja dužnikovih pravnih radnji prema Zakonu o obligacionim odnosima	1229
6.1. Uopšte o pobijanje dužnikovih besteretnih raspolaganja (Kvazipaulijanska tužba - <i>actio Pauliana utilis</i>)	1229
6.1.1. Nemogućnost pobijanja određenih modaliteta ugovora o poklonu	1230
7. Procesna sredstva za ostvarenje povjeriočevog prava na pobijanje ugovora o poklonu	1233
7.1. Tužba za pobijanje.....	1233
7.1.1. Oslobođenje protivnika pobijanja	1233
7.1.2. Legitimacija stranaka u parnici za pobijanje dužnikovih pravnih djela.....	1234
7.2. Prigovor.....	1237
8. Dejstvo pobijanja.....	1237
9. Sadržina tužbenog zahtijeva i izreke presude u pobjonom sporu.....	1239
10. Rokovi za podizanje tužbi za pobijanje dužnikovih pravnih djela i njihova pravna priroda	1241
11. Računanje rokova	1243
VII. Prestanak ugovora o poklonu zbog mana volje (zabluda, prevara, prinuda)	1244
Uvodna razmatranja.....	1244
1. Zabluda i uslovi za pobijanje ugovora o poklonu zbog zablude.....	1245
2. Zabluda o predmetu ugovora	1250
2.1. Zabluda o bitnim svojstvima predmeta ugovora	1250
2.2. Zabluda o identitetu predmeta	1251
3. Zabluda o ličnosti	1251
4. Zabluda o prirodi ugovora	1252
5. Zabluda o motivu.....	1252
6. Prevara.....	1257
6.1. Pojam.....	1257
6.2. Prevara o pobudi ili motivu	1259

6.3. Pretpostavke prevare	1260
6.4. Pravne posljedice prevare.....	1261
7. Prinuda.....	1262
7.1. Pojam.....	1263
7.2. Uslovi za ništavost ugovora zbog prinude.....	1264
7.2.1. Uzročna veza između radnje prinude i izjavljene volje	1264
7.2.2. Ozbiljnost radnje kojom se vrši prinuda.....	1265
7.2.3. Prinuda mora biti nedopuštena	1265
VIII. Prestanak ugovora poklonu na osnovu sporazuma	1266

Glava V.

UGOVOR O ZAJMU 1269

Odsjek 1. Opšte napomene o pojmu, nazivu, pravnoj prirodi i osobinama ugovora o zajmu	1271
I. Pojam i naziv	1271
II. Ugovor o zajmu - kao građanskopravni i privredni ugovor	1271
III. Ugovor o zajmu – konsensualan ili realan ugovor?	1272
1. Klasično shvatanje o zajmu kao realnom ugovoru	1273
2. Savremeno shvatanje o zajmu kao konsensualnom ugovoru	1274
3. Shvatanje prema kojem je ugovor o zajmu bez naknade – realan ugovor, a ugovor o zajmu sa naknadom - konsensualan ugovor.....	1274
IV. Osnovne karakteristike ugovora o zajmu.....	1275
V. Sličnosti i razlike između ugovora o zajmu i drugih ugovora...	1279
VI. Kratke napomene o pojedinim vrstama ugovora o zajmu.....	1281
VII. Značaj ugovora o zajmu	1289
Odsjek 2. Porijeklo i istorijski razvoj ugovora o zajmu	1290
I. Period starog vijeka	1290
1. Staroegipatsko pravo	1291
2. Vavilonsko pravo.....	1292
3. Atinsko pravo	1292
4. Rimsko pravo.....	1293
4.1. Zajam sa kamatom u rimskom pravu	1293
4.1.1. Uncijarni zajam	1297
4.1.2. Pomorski zajam.....	1298
4.2. Beskamatni zajam u pretklasičnom i klasičnom rimskom pravu.....	1300
4.3. Zajam u postklasičnom i justinijanovom pravu.....	1305
II. Period srednjeg vijeka	1306
1. Zajam u pravu Vizantije i nemanjičke Srbije	1308
III. Zajam u pravnim sistemima XIX i XX vijeka	1310
Opšte napomene	1310
1. Ugovor o zajmu prema francuskom građanskom zakoniku ..	1311
2. Ugovor o zajmu po austrijskom Građanskom zakoniku.....	1314
2.1 Pojam „zajamske pogobe“ i razgraničenje od „obećanja zajma“	1314
2.2. Osobine ugovora o zajmu po ABGB	1316
2.3. Predmet ugovora o zajmu prema ABGB	1316

2.4. Vrijeme vraćanja zajma.....	1317
3. Ugovor o zajmu prema njemačkom Građanskom zakoniku ..	1321
4. Ugovor o zajmu prema srpskom Građanskom zakoniku	1322
4.1. Pojam i osobine	1322
4.2. Bitni elementi ugovora o zajmu prema SGZ	1325
4.3. Predmet ugovora o zajmu po SGZ	1325
4.3.1. Predaja predmeta zajma	1326
4.3.1.1. Faktička predaja predmeta zajma.....	1326
4.3.1.2. Predaja predmeta zajma stim da se isti proda i dobijeni novac od prodaje zadrži kao zajam .	1327
4.3.1.3. Predaja putem opterećenja tekućeg računa	1327
4.3.1.4. Predaja putem pretvaranja obaveze iz nekog drugog osnova u obavezu iz zajma.....	1327
4.4. Vrijeme trajanja zajma	1327
4.5. Interes (lihva, hasna)	1328
4.6. Prava i obaveze ugovornih strana.....	1330
4.6.1. Obaveze zajmodavca po SGZ	1330
4.6.1.1. Obaveza predaje predmeta zajma.....	1330
4.6.1.2. Obaveza garancije za materijalna i pravna svojtva predmeta zajma.....	1330
4.6.2. Obaveze zajmoprimca po SGZ.....	1330
4.6.2.1. Obaveza vraćanja predmeta zajma (glavnice)..	1330
4.7. Sankcije u slučaju kada zajmoprimac ne izvrši obavezu vraćanja zajma.....	1333
5. Ugovor o zajmu prema Opštem imovinskom zakoniku za Knjaževinu Crnu Goru (OIZ).....	1333
5.1. O nazivima “rukodaće” i “zajam”	1333
5.2. Pojam ugovora o zajmu prema OIZ	1334
5.3. Vraćanje zajma.....	1334
5.4. Osobine	1335
5.5. Pretpostavka besteretnosti (besplatnosti) ugovora o zajmu	1336
6. Ugovor o zajmu prema Švajcarskom zakoniku o obligacijama.....	1336
7. Ugovor o zajmu u pravnoj nauci i legislativi Jugoslavije nakon II svjetskog rata	1339
7.1. Ugovor o zajmu po Skici za zakonik o obligacijama i ugovorima	1342
7.1.1. Obaveze zajmodavca.....	1343
7.1.2. Obaveze zajmoprimca	1344
Odsjek 3. Ugovor o zajmu prema Zakonu o obligacionim odnosima	1345
I. Opšta razmatranja o zakonskom uređenju, pojmu, osobinama i predmetu ugovora o zajmu u obligacionom pravu Bosne i Hercegovine	1345
II. Bitni sastojci ugovora o zajmu prema ZOO	1348
1. Predmet ugovora.....	1350
2. Vrijeme trajanja – prostiranje obaveza zajmodavca i zajmoprimca u vremenu.....	1352
3. Kamata kao naknada za korišćenje predmeta zajma.....	1353

III. Dejstvo ugovora o zajmu	1356
1. Obaveze zajmodavca	1357
1.1. Obaveza predaje stvari u svojinu zajmoprimca	1357
1.1.1. Kad zajmodavac može odbiti da izvrši obavezu predaje.....	1359
1.2. Odgovornost zajmodavca za pravne nedostatke ispunjenja	1361
1.3. Odgovornost zajmodavca za materijalne nedostatke ispunjenja	1361
1.4. Odgovornost zajmodavca za štetu zbog nedostataka pozajmljenih stvari	1362
1.5. Obaveza zajmodavca da po proteku roka primi isplatu glavnice i kamata.....	1364
IV. Obaveze zajmoprimca	1364
1. Vraćanje zajma i vrijeme ispunjenja.....	1364
1.1. Predmet obaveze vraćanja	1364
1.2. Pravo izbora zajmoprimca prilikom vraćanja zajma	1365
1.3. Vrijeme vraćanja	1367
1.4. Vraćanje zajma prije roka.....	1370
2. Mjesto ispunjenja obaveza iz ugovora o zajmu	1372
3. Način ispunjenja obaveza iz ugovora o zajmu.....	1372
4. Uračunavanje ispunjenja i red uračunavanja djelimičnih isplata	1374
5. Zajam i promjena vrijednosti predmeta zajma	1374
5.1. Metalistička teorija	1376
5.2. Nominalistička teorija	1378
6. Odustanak zajmoprimca od ugovora o zajmu.....	1379
7. Zastarjelost potraživanja iz ugovora o zajmu	1380
Odsjek 4. Ugovor o kreditu.....	1381
I. Pojam ugovora o kreditu	1381
II. Razgraničenje ugovora o kreditu i ugovora o zajmu.....	1383
III. Osobine ugovora o kreditu.....	1385
1. Ugovor o kreditu - ugovor u privredi, građanskopravni ugovor ili ugovor o prometu robe i usluga?	1385
2. Da li je ugovor o kreditu – ugovor o prometu robe i usluga?	1388
3. Ugovor o kreditu kao dvostrano-obavezan pravni posao kojim se zasniva „kreditni odnos”.....	1391
4. Imovinska moć kao predmet ugovora o kreditu	1393
5. Forma ugovora o kreditu	1394
6. Sadržaj ugovora o kreditu.....	1396
7. Uslovi davanja i korišćenja kredita.....	1397
7.1. Opšti uslovi za plasiranje kredita.....	1397
7.2. Posebni uslovi za plasiranje kredita.....	1398
7.2.1. Uslov intuitu personae.....	1398
7.2.2. Uslov definisanja promijenjenih okolnosti.....	1398
7.2.3. Uslov prihvatanja tržišnih prilika	1399
7.2.4. Uslov poslovanja s povjericom tj. davaocem kredita	1399

7.2.5. Uslov povezivanja ugovora o kreditu i ugovora o osnovnom poslu	1399
7.2.6. Uslov kontrole korišćenja kredita.....	1399
7.2.7. Uslov plaćanja naknade za korišćenje kredita.....	1400
7.2.8. Uslov smanjenja emisije kod međunarodnog kredita	1400
7.2.9. Uslov plaćanja troškova kredita	1400
7.2.10. Uslov obezbjeđenja kredita od kreditnog rizika	1400
7.2.11. Uslov primjene određenih običaja.....	1401
7.2.12. Uslov prihvatanja konkretnog mjerodavnog prava kao materijalnog prava i pravila postupka ostvarivanja prava iz ugovora o kreditu.....	1401
7.2.13. Uslov vraćanja kredita bez spora.....	1401
7.2.14. Uslov rukovanja obezbjeđenjima kredita	1401
8. Osnov kredita.....	1401
9. Motiv kredita	1402
10. Namjena kredita.....	1402
11. Vrijeme kreditiranja.....	1403
12. Naknada za korišćenje kredita	1403
IV. Izvor kredita	1405
1. Akumulisani novac	1405
2. Tekući novac	1406
3. Kreditni novac	1406
V. Vrste ugovora o kreditu	1406
1. Vrste kredita prema izvorima	1407
1.1. Unutrašnji ili domaći kredit.....	1407
1.2. Spoljni ili međunarodni kredit.....	1407
1.3. Javni kredit	1407
1.4. Privatni kredit.....	1408
1.5. Obligacioni kredit.....	1408
2. Vrste kredita prema obliku akumulacije izvora	1409
2.1. Finansijski kredit	1410
2.2. Bankarski kredit	1410
2.3. Robni kredit.....	1410
3. Vrste kredita prema vremenu korišćenja izvora kredita	1411
3.1. Kratkoročni kredit	1411
3.2. Srednjoročni kredit.....	1412
3.3. Dugoročni kredit	1412
4. Vrste kredita prema s obzirom na plasman.....	1412
4.1. Vrste kredita prema namjeni	1413
4.1.1. Nenamjenski kredit	1413
4.1.2. Namjenski kredit	1413
4.1.2.1. Vezani kredit.....	1413
4.1.2.2. Investicioni kredit	1414
4.1.2.3. Izvozni kredit	1414
4.1.2.4. Uvozni kredit.....	1414
4.1.2.5. Klirinški kredit	1415
4.1.2.4. Respiro ili manipulativni kredit	1415
4.1.2.5. Eskontni i reeskontni kredit	1416

4.1.2.6. Konsignacioni kredit	1416
4.1.2.7. Poljoprivredni kredit	1416
4.1.2.8. Sezonski kredit.....	1417
4.1.2.9. Konzumni (potrošački) kredit	1417
4.1.2.10. Ostale vrste kredita prema namjeni	1419
5. Vrste kredita prema obliku obezbjeđenja	1419
5.1. Blanko kredit	1421
5.2. Personalni kredit.....	1422
5.3. Pokriveni kredit	1422
5.4. Hipotekarni kredit.....	1422
5.5. Lombardni kredit.....	1422
5.6. Kredit uz zalogu mjenice.....	1423
5.7. Kredit uz zalogu polise osiguranja	1423
5.8. Mjenični kredit	1424
5.9. Akceptni kredit.....	1424
5.10. Cesioni kredit	1425
5.11. Jemstveni kredit.....	1425
5.12. Konvertovani kredit.....	1426
5.13. Konsolidovani kredit	1426
5.14. Unifikovani kredit	1426
6. Vrste kredita prema načinu puštanja u tečaj	1426
6.1. Kredit po tekućem računu	1426
6.2. Kontokorentni kredit	1427
6.3. Izdavanje kreditnog pisma ili čeka	1428
6.4. Rambursni kredit	1428
6.5. Bankarska kreditna linija.....	1428
6.6. Gotovinski kredit.....	1429
6.7. Otvoreni kredit	1429
6.8. Kredit u tranšama	1429
7. Vrste kredita prema načinu vraćanja	1430
7.1. Amortizacioni ili anuitetski kredit.....	1430
7.2. Kredit sa vraćanjem na rok.....	1431
7.3. Obrtni kredit	1431
7.4. Revolving kredit.....	1431
7.5. Opcioni kredit.....	1431
7.6. Kredit sa mirovanjem otplate	1431
VI. Prava i obaveze strana u ugovoru o kreditu	1432
1. Obaveza banke da korisniku kredita stavi na raspolaganje novčana sredstva	1432
2. Obaveze korisnika kredita	1433
2.1. Obaveza plaćanja kamate	1433
2.2. Obaveza vraćanja kredita	1434
2.3. Obaveza korišćenja kredita prema ugovorenoj namjeni.	1436
VII. Prestanak ugovora o kreditu	1437
1. Prestanak ugovora o kreditu otkazom davaoca kredita.....	1437
1.1. Otkaz ugovora o kreditu u slučaju kada je kredit korišćen u suprotnosti sa njegovom namjenom.....	1437

1.2. Otkaz ugovora o kreditu u slučaju insolventnosti korisnika kredita.....	1438
1.3. Otkaz ugovora o kreditu zbog prestanka pravnog lica ili smrti korisnika	1440
VIII. Prestanak ugovora o kreditu odustankom korisnika i vraćanjem kredita prije roka određenog za njegovo vraćanje	1440
IX. Zastarjelost potraživanja iz ugovora o kreditu.....	1441
Literatura.....	1445
Bilješka o autoru	1487